

MOHÁČ II. – POSTUP OSMANOV K UHORSKU

Armáda **Sulejmana I.**, prezývaného Nádherný, vyrazila z Istanbulu 23. apríla 1526. V Uhorsku už vedeli o osmanskom pohybe. Snem prijal 2. júna 1526 rozhodnutie o zhromaždení vojska, ktoré sa malo zísť pri meste Tolna. Medzitým už Sulejman táboril pri Belehrade. Uhorský panovník sa v tom čase stále zdržiaval v Budíne, pričom v Tolne ešte 2. júla nebol ani jeden vojak. Jedine kaločský arcibiskup **Pavol Tomori** sústredoval jazdu na juhu krajiny v blízkosti Petrovaradína. Spolu s ním aj szekszárdsky opát, päťkostolský biskup a pécsváradský opát.

Medzi 13. júlom a 27. júlom Osmani obliehali Petrovaradín, ktorý bránil kapitán Juraj Alapi. Arcibiskup Tomori sa so svojou družinou nachádzal na opačnom brehu Dunaja, pripravený zastaviť osmanské loďstvo. Sultánova flotila napadla pevnosť, bránenú uhorským riečnym loďstvom (naszády – riečne bojové lode, ktoré Uhorsko používalo už v 16. storočí, boli vybavené pancierom a delami). Osmani delostreľbou oddelili uhorské lode od hradu. Arcibiskupove oddiely zahnali a napadli predmestie. Samotný hrad začali ostreľovať 14. júla. Mesto dobyli nasledujúceho dňa. Hrad napriek neprestajnému ostreľovaniu a podkopávaniu hradieb odolával až do 27. júla. Vtedy sa Osmanom podarilo časť hradby vyhodiť do povetria. Cez prielom vtrhli do hradu a obrancov pobili. Odpor kládla už len jediná neporušená bašta, kam sa ukryli niektorí z obrancov. Zakrátko sa však vzdali aj oni.

Po prelomení južnej pohraničnej obrany dobytím Srieemu a Petrovaradína sa Osmani vydali smerom na Budín. Až po správe o páde Petrovaradína sa v Budíne prebrali z nečinnosti. Začali sa horúčkovité prípravy na vojenské ťaženie. Kráľ dorazil do tábora v Tolne 6. augusta. V prvých augustových dňoch Sulejman dobyl Újlak a postupoval ďalej. **Ľudovít II.** vydal 13. augusta rozkaz na obranu osijetského priesmyku. Pápežský legát *Antonio Burgio* o nedobrej situácii uhorského vojska: *Panovník ani nespočetnými príkazmi nevedel doteraz zhromaždiť šľachtu do tábora. Je pravda, že niektorí prišli a teraz sú tu okolo Tolny. Všetci ale bez vojenskej disciplíny: jeden sa zdržuje v jednej, druhý v druhej susednej dedine. Tolna je od Osijeku iba 8 – 10 uhorských míľ. Osijek je hrad za Drávou, ale taký slabý,*

Uhorský kráľ Ľudovít II. Jagelovský (1516 – 1526)

že nevydrží obliehanie dlhšie než dva dni. Osmani zatiaľ postupovali a dobývali jedno sídlo za druhým až nakoniec 14. augusta dosiahli pri Osijeku brehy Drávy. Obrancovia Osijeku, tak ako aj v predchádzajúcich prípadoch, hrad kvôli presile Osmanov opustili. Arcibiskup Tomori pochopil, že oslobodzovanie Petrovaradína v tejto chvíli nemá zmysel. S oddielmi prekročil Dunaj a Dardu vydajúc sa na obranu osijetského priechodu. Súčasne na obranu Drávy vyšli aj oddiely z Tolny. Zároveň 15. augusta sa odtiaľ pohol aj kráľovský tábor. Na druhý deň sa usadil v Báte, kde sa zdržal do 23. augusta. Tu panovník vymenoval za hlavného vojenského veliteľa kaločského arcibiskupa Pavla Tomoriho. Sedmohradského vojvodu **Jána Zápol'ského** zastupoval jeho mladší brat Juraj.

Na sultánov príkaz začali Osmani 15. augusta budovať most cez Drávu. O dva dni dokončili predmostie a o ďalšie dva celú konštrukciu. Tomori sa blížil z opačnej strany. Kým však dorazil, bolo už neskoro. Belehradský vojvoda Kurd, jeden z veliteľov smederevského sandžakbega **Mehmeda Jahjapašaoglu**, 29. augusta prešiel cez most. Arcibiskup sa musel stiahnuť medzi močiare rieky Karašica, kde postavil vozovú hradbu. Odtiaľ sa pokúšal narúšať pochod osmanskej armády, až kým mu vojenská rada neprikázala prísť k mestu Moháč. Uhorské oddiely sa vydali na pochod z Bátu k Moháču 21. augusta. V ten istý deň začala Drávu prekračovať celá osmanská armáda. Po begovi Jahjapašaogluovi s jeho vojakmi a bosnianskom sandžakbegovi Chosrevovi prešli po moste rumélijské oddiely spoločne s batožinovým trénom a neskôr veľkovezír s celou janičiarskou pechotou. Ako posledný prešiel na druhý breh samotný sultán s početným sprievodom. Uhorskej strane už bolo zrejmé, že líniu rieky Drávy neubrání. Kráľovské oddiely, zatiaľ však bez kráľa, dorazili k Moháču 22. augusta. Jednotky, ktoré ešte stále boli severne od Drávy a snažili sa sťažovať Osmanom prechod, dostali príkaz vrátiť sa k Moháču. Nepočúvli a vo svojich aktivitách pokračovali ďalej. Len čo osmanské vojská prekročili pri Osijeku Drávu, sultán dal most spáliť. Urobil tak jednak kvôli morálke vojakov, aby v prípade možného neúspechu neutiekli späť, jednak kvôli oddielom postupujúcim zo západu, ktoré by mohli na Sulejmanovu armádu zaútočiť odzadu. Osmani 24. augusta za veľmi daždivého počasia smerovali k Moháču. (Pokračovanie v budúcom článku)

Otázka 1: **Ako sa volal hlavný veliteľ uhorského vojska a akú hodnosť v Uhorsku zastával?**

Otázka 2: **Súčasťou výstavy „Ide Ľurek so svým vojskom“ sú aj delové gule, ktoré patrili spolu s pancierom a delami k výbave uhorských bojových lodí. Ako sa volali tieto lode?**